

Combinant una renda mínima garantida i polítiques socials actives en zones urbanes desfavorides de Barcelona

Editorial: El projecte B-MINCOME es va iniciar el desembre de 2017 i finalitzarà a finals de 2019. En aquest període s'ha posat en marxa el pagament del Suport Municipal d'Inclusió (SMI) pel conjunt de llars participants i s'han desplegat les polítiques actives d'inclusió. A més, des de setembre de 2018, s'està bescanviant el 25% del SMI a la moneda ciutadana –REC– a quasi bé 500 llars participants que la gasten en els més de 150 comerços adherits del barri. Així mateix, les institucions sòcies del projecte han anat realitzant les tasques assignades. El grup DAMA de la UPC ha desenvolupat l'aplicatiu web que permet a l'equip tècnic gestionar el projecte i l'aplicació mòbil per a que els usuaris puguin gestionar els pagaments del SMI així com rebre informacions relacionades amb les polítiques actives en que participen. El grup de recerca IGOP de la UAB està realitzant el seguiment i l'avaluació de l'impacte de la política de participació comunitària, l'anàlisi sobre el model de governança de les polítiques actives, així com l'acompanyament en la realització de tasques de co-producció vinculades al conjunt del projecte. Ivàlua, l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques, treballa en l'explotació de la primera i la segona enquesta passades a les persones participants, al setembre de 2017 i al desembre de 2018, respectivament. The Young Foundation desenvolupa una recerca etnogràfica i qualitativa amb 200 llars i amb 40 entrevistes en profunditat que està aportant informació en sobre l'evolució de la situació de les persones i les llars participants en els territoris on s'implementa el B-MINCOME. El grup ICTA de la UAB, està utilitzant les dades de les dues onades de l'enquesta per fer un diagnòstic sobre la percepció de la felicitat i el benestar de les llars participants. En total, més de 25 persones estan treballant en el projecte de forma directa, a les quals cal afegir els equips dels centres de Serveis Socials dels barris, de l'Àrea d'Acció Comunitària, de Barcelona Activa o del Consorci d'Educació de Barcelona així com de les nombroses entitats socials i comunitàries que, en conjunt, estan impulsant les diverses accions relacionades amb el projecte. *Lluís Torrens (director de Planificació i Innovació. Àrea de Drets Socials).*

El Suport Municipal d'Inclusió: De les 950 llars que participen en el B-MINCOME, el 96,1% han cobrat almenys una mensualitat d'SMI, i un 3,9% no l'han percebut mai. A partir de maig de 2018, l'import total d'SMI va disminuir perquè algunes llars havien cobrat el Fons d'Infància (que compta com a ingrés i per tant augmenta la renda de la llar i fa disminuir l'SMI). A partir del mes de juny, amb les contractacions de plans d'ocupació, també va disminuir el nombre de persones perceptores de l'SMI.

	Dse. 17	Gen. 18	Feb. 18	Mar. 18	Abr. 18	Mai. 18	Jun. 18	Jul. 18	Ago. 18	Set. 18	Oct. 18	Nov. 18	Des. 18	Des. 17 - Des. 18	Gen. 19	Feb. 19	Mar. 19
U.C	614	792	799	809	877	831	778	675	645	681	614	643	652		731	722	717
Total SMI	339.638	455.854	463.878	479.537	515.963	473.304	403.694	311.883	319.015	341.436	294.329	312.916	326.966	5.038.42	395.538	390.540	390.861
Mitjana	553	575	580	592	588	569	518	462	494	501	479	486	501	575	541	540	545

Vigència Fons Infància 0-16 anys (530 llars)

Vigència dels plans d'ocupació de la Política Activa 1 (115 llars)

Com mostra el quadre, el nombre de llars que reben l'SMI així com la seva quantia varien mensualment. Això es deu a que la quantia del SMI depèn dels ingressos, despeses i composició de la llar, factors que en molts casos han anat variant al llarg d'aquests mesos de projecte. Així, en el pagament de febrer de 2019, 722 llars van percebre l'SMI, mentre que el març van ser 717 que, en el seu conjunt, van suposar un import global de 390.861 euros. En aquell mes la mitjana d'SMI per llar va ser 545 euros, mentre que el mes anterior havia estat de 540.

Franges import SMI	nº de llars	% sobre el total que han percebut SMI el desembre
De 0 a 500 euros	352	48,75%
De 500 a 1.000 euros	298	41,27%
Més de 1.000 euros	72	9,97%
TOTAL	722	100%

De desembre de 2017 a maig de 2018 es va fer el procés de comprovacions de compliment de criteris de les llars seleccionades en el sorteig i es van incorporar persones de reserva per completar el nombre final de 950. A partir de maig de 2018 el nombre de llars que formen part de B-Mincome és estable. En total doncs, des de llavors hi ha 950 llars que participen activament del projecte. Tal com mostra la taula següent, això significa que indirectament un total de 3.764 persones es beneficien del projecte.

Districte	nº de llars	% sobre el total	Persones	% sobre total
Nou Barris	448	47,2%	1.744	46,33%
Sant Andreu	220	23,2%	891	23,67%
Sant Martí	282	29,7%	1.129	29,99%
TOTAL	950	100%	3.764	100%

En global, el 84% de persones titulars de l'ajut i el 56% del total són dones. D'aquesta població total, el 40% són menors de 15 anys. El 38% són nascuts a Espanya i la resta en 34 països diferents. Així mateix, el 69% de les llars participants tenen entre 3 i 5 membres, el 17% entre 1 i 2, i el 14% de llars tenen 6 o més membres.

REC, la moneda ciutadana de Barcelona: Com en el cas de l'SMI, el número de llars a les que es bescanvia el 25% de l'SMI a REC així com la seva quantia, també han variat amb el temps tal com es mostra a continuació:

	Set. 2018	Oct. 2018	Nov. 2018	Des. 2018	Total Set. 17 a Des. 2018	Gen. 2019	Feb. 2019	Mar. 2019	Total
Llars	317	369	391	409		428	438	443	
Import canviat a REC	43.152	49.394	54.630	58.255	205.432	66.475	67.596	68.492	339.505

A finals de març de 2019, se'ls va canviar el 25% del seu SMI a REC a prop de 450 persones beneficiàries del B-MINCOME. Del total de llars d'aquesta població, es calcula que el 27% són homes i el 72% dones (una distribució molt similar a la del conjunt de persones titulars del SMI). El 36% tenen entre 31 i 40 anys, i el 32% entre 41 i 50 anys. Del conjunt d'usuaris del REC, el 40% es troben sense feina, mentre que el 22% estan ocupades en tasques domèstiques o de cures a la llar. A nivell de l'impacte econòmic que s'ha detectat fins ara, la posada en marxa del REC ha suposat que hi hagi prop de 125.000 REC en circulació i la xifra de recirculació (quant gasten els mateixos comerços) és de 12.764, un augment del 74% respecte al moment de la seva posada en marxa).

Del conjunt de comerços que accepten i operen amb REC, s'ha detectat que cadascun d'ells ha ingressat de mitjana prop de 900 REC en els tres primers mesos de posada en marxa de la moneda ciutadana. Per altra banda, els resultats d'una enquesta anònima realitzada entre el conjunt d'aquests comerciants, mostra que un 95,3% dels mateixos ha experimentat un augment de clients gràcies al REC i, per tant, també un increment en el volum de vendes. Aquesta és la distribució de comerços que actualment operen amb REC a la franja de l'Eix Besòs:

Nou Barris (60)				Sant Andreu (39)			Sant Martí (63)		
T.Baró	C.Meridiana	Vallbona	Roquetes	T.Nova	T.Vella	B.Viver	B.Pastor	Verneda-La Pau	Besòs-Maresme
2	19	0	30	9	18	7	14	19	44
162 comerços a tot l'Eix Besòs									

Les quatre polítiques actives d'inclusió sociolaboral: A continuació mostrem la distribució territorial per districte i barri de les persones de les llars participants en el projecte d'acord a les tres polítiques actives que ja s'estan implementant, així com la proporció de gènere dins les mateixes.

1) Política de formació i ocupació en projecte d'interès col·lectiu

Districtes	Barri (nº llars)	Nº llars (%) / dones-homes	
NOU BARRIS	Roquetes (18) + Trinitat Nova (10) + Torre Baró (7) + Ciutat Meridiana (6) + Vallbona (3)	44 (33.5%)	23 dones / 21 homes
SANT ANDREU	Trinitat Vella (23) + Baró de Viver (9) + Bon Pastor (18)	50 (29.4%)	26 dones / 24 homes
SANT MARTÍ	Besòs i el Maresme (25) + Verneda i La Pau (18)	43 (34.1%)	30 dones / 13 homes
ALTRES	Altres barris (10)	10 (14.7%)	10 dones / 0 homes
TOTAL		147 (100%)	89 dones / 58 homes

2) Política d'emprenedoria social en l'economia social, solidària i cooperativa

Districtes	Barri (nº llars)	Nº llars (%) / dones-homes	
NOU BARRIS	Roquetes (17) + Trinitat Nova (4) + Torre Baró (6) + Ciutat Meridiana (13) + Vallbona (2)	44 (43,5%)	40 dones / 4 homes
SANT ANDREU	Trinitat Vella (13) + Baró de Viver (2) + Bon Pastor (9)	24 (23.7%)	19 dones / 5 homes
SANT MARTÍ	Besos i el Maresme (25) + Verneda i La Pau (6)	31 (30.7%)	25 dones / 6 homes
TOTAL		99 (100%)	84 dones / 15 homes

3) Política de participació comunitària

Districtes	Barri (nº llars)	Nº llars (%) / dones-homes	
NOU BARRIS	Roquetes (30) + Trinitat Nova (24) + Torre Baró (22) + Ciutat Meridiana (31) + Vallbona (6)	113 (37.9%)	84 dones / 29 homes
SANT ANDREU	Trinitat Vella (27) + Baró de Viver (14) + Bon Pastor (21)	62 (27.6%)	39 dones / 23 homes
SANT MARTÍ	Besòs i el Maresme (83) + Verneda - La Pau (18)	101 (34.5%)	71 dones / 30 homes
TOTAL		276 (100%)	194 dones / 82 homes

Alguns resultats parcials: A continuació es mostren alguns dels resultats obtinguts a través de les diverses avaluacions realitzades per les entitats sòcies del projecte: ICTA, The Young Foundation, IGOP i IVÀLUA.

ICTA, mitjançant l'explotació de les dues enquestes realitzades fins ara, s'ha detectat un augment en la percepció de la felicitat i satisfacció general en aquelles llars participants del projecte. Si bé la mitjana del grau de satisfacció auto-percebuda per la població espanyola al 2015 era de 7,46 punts (sobre 10), en la població analitzada de l'Eix Besòs era de 5,04 punts al 2017. Un any més tard, al desembre de 2018, aquesta valoració havia augmentat fins als 6,44 punts, el que representa un increment del 27,9%. Així mateix, l'auto-percepció sobre la salut també sembla haver augmentat de desembre de 2017 a desembre de 2018. Així, les llars que responien tenir una salut excel·lent han augmentat prop de 2 punts (de 5,2 el 2017 a 7,8 el 2018).

The Young Foundation està treballant en tres barris de l'Eix Besòs per comprendre com era la vida abans i durant el projecte. La recerca etnogràfica ha implicat una profunda immersió i passar molt temps amb els i les participants. Han realitzat 150 entrevistes a 77 persones, entrevistant a cada una entre dues i tres vegades en el primer any del B-MINCOME per comprendre com ha impactat en la seva vida. Han organitzat tallers participatius dels que han sortit 50 "històries de vida" i 10 vídeos del "canvi més significatiu" al voltant dels temes més importants per als i les participants: habitatge i precarietat laboral, convivència i suport mutu, canvi en les condicions materials i impacte en la comunitat. Els resultats són encara preliminars, però la majoria apunten cap a una millora de la majoria d'indicadors d'auto-percepció. L'informe preliminar es pot trobar a youngfoundation.org i els vídeos del "canvi més significatiu" a: <https://youngfoundation.org/stories-of-change-struggle-and-resilience/>.

L'IGOP ha realitzat una enquesta a 160 llars de la política de participació comunitària. A més, han realitzat 10 entrevistes semi-estructurades al personal municipal i d'aquesta quarta política, així com 11 entrevistes més a representants de les diferents entitats dels territoris del B-MINCOME. Tot i no ser resultats definitius, es poden extreure algunes conclusions de les 160 entrevistes realitzades a les persones participants d'aquesta quarta política. Per exemple, el 83% afirma que els agrada bastant o molt el barri en el que viuen i el 90,8% afirma que les relacions entre el veïnat són més aviat bones o molt bones. Aquest resultat es demostra amb el fet de que el 70% d'elles es mostren disposades a ajudar a d'altres, mentre que el 56,3% afirma que li agrada molt participar en allò que permeti millorar la vida del barri. Per la part negativa, el 47,1% de les persones entrevistades afirmen sentir-se limitades a l'hora de parlar en públic, mentre que un 28,9% expressen nivells baixos de confiança a l'hora de dirigir o emprendre projectes col·lectius.

IVÀLUA ha coordinat les dues primeres enquestes al conjunt de participants, al setembre de 2017 i al desembre de 2018. En la segona, s'han enquestat 1.383 persones, 1.000 del grup de tractament i 383 del de control. El fet que l'assignació al projecte i als diversos grups sigui aleatòria, possibilita analitzar les diferents modalitats de participació sense caure en biaixos estadístics i permet respondre preguntes sobre l'efectivitat de les diferents modalitats. Les dues enquestes mostren, doncs, l'impacte del B-MINCOME discriminant entre: a) el conjunt dels grup tractament en relació al grup de control; b) el conjunt de beneficiaris amb polítiques actives i el conjunt sense polítiques actives en relació al grup de control, c) el conjunt de beneficiaris amb polítiques actives condicionades i no condicionades en relació al grup de control, i d) el conjunt de beneficiaris sense topall i amb topall en relació al grup de control). De l'exploració estadística de les dues enquestes s'han extret els següents resultats:

- El B-MINCOME ha millorat el grau de benestar, en termes de satisfacció general i econòmica, de les llars més vulnerables, així com ha reduït la seva privació material severa i la inseguretat alimentària.
- El B-MINCOME ha reduït la necessitat d'obtenir ingressos a través de vies no-laboral, sobre tot, aconseguit mitjançant el lloguer d'habitacions disponibles a la llar.
- El B-MINCOME ha reduït els nivells d'estrès. En aquest sentit, el risc de desenvolupar alguna malaltia mental s'ha reduït en prop del 9% i ha millorat la qualitat de la son. En el seu conjunt, aquests dos resultats suposarien, a més, un estalvi en la despesa pública sanitària que cal analitzar en detall.
- La falta d'incentius a la inserció laboral és més elevat en la modalitat d'SMI condicionat i més baix en el no condicionat i no limitat. Això pot deure's a l'efecte de la condicionalitat, doncs participar en una política pot restar temps a la cerca de feina (efecte 'lock-in') tal com s'ha observat en altres projectes com el de Finlàndia.
- El B-MINCOME ha augmentat la probabilitat de realitzar activitats de voluntariat (sobre tot en els participants en polítiques actives, probablement per la de participació comunitària), així com la de gaudir d'activitats d'oci social. Aquests resultats es troben en la línia dels obtinguts en les avaluacions qualitatives, en el sentit que el projecte reforça la concepció de que "rebre" implica "existir". Això reforça un dels objectius del projecte: reemplaçar la lògica paternalista per la dels "drets de ciutadania" i el reforç de la cohesió comunitària.
- En aquesta línia, es detecta que el fet de rebre l'SMI i la seva combinació amb les polítiques actives, no ha tingut un efecte "estigmatitzador" sobre els seus perceptors i perceptores.
- Cal assenyalar que tots els resultats són parcials, ja que l'avaluació només recull les dades obtingudes en el primer any i de les quals queden excloses les dades administratives que encara no estan disponibles (salut, educació, seguretat social, hisenda, etc.). Així mateix, cal circumscriure els resultats a la situació de partida de les persones i les llars participants (usuàries de serveis socials) i de les característiques del seu barris de residència, fet pel qual és molt difícil extrapolar els resultats a d'altres poblacions o territoris.